

ЕТИКА В ЗАСТОСУВАННІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПРОБЛЕМИ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Терещук М. М.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри конституційного права
та теоретико-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Київська область, Україна*

Штучний інтелект – це сфера, яка стала однією з найбільш важливих і перспективних галузей технологій у сучасному світі. Він змінює наш спосіб життя, роботу та взаємодію з інформацією, але разом з цим виникають численні етичні питання та виклики. Етика в розробці та застосуванні штучного інтелекту відіграє ключову роль у забезпеченні того, щоб ця технологія приносила користь суспільству, не завдаючи шкоди індивідам та громадськості.

Однією з основних етичних проблем у сфері ШІ є питання прозорості і адекватності даних, які використовуються для навчання інтелектуальних систем. Наприклад, якщо алгоритм машинного навчання навчається на даних, які містять більше помилок або спрямовані на певний стереотип, це може призвести до прийняття системою несправедливих рішень або підтримки соціальної нерівності.

Чесність у відображенні результатів досліджень – це надзвичайно важливий аспект наукової етики, який передбачає, що науковці повинні надавати точний, об'єктивний і чесний звіт про свої дослідження, навіть якщо отримані результати не відповідають їхнім очікуванням або не підтверджують гіпотезу. Це означає, що вони не мають фальсифікувати, перекручувати або приховувати дані з метою підвищення власного статусу чи отримання більш позитивного результату.

У багатьох випадках, технології штучного інтелекту оперують в сферах, де немає чітких правил і стандартів. Це може призвести до моральних та етичних конфліктів у питаннях збору і використання даних, відповідальності за прийняття рішень, інтелектуальної власності тощо.

Завдяки розвитку технологій збору та обробки даних, обсяги і складність інформації, з якою працюють системи штучного інтелекту, стали вкрай великими. Це робить контроль за використанням та інтерпретацією даних більш важким завданням, а також підвищує ризик некоректного або недоброчесного використання цих даних.

Академічна доброчесність та штучний інтелект мають значний вплив на поведінку учасників освітнього процесу, які включають студентів, викладачів та дослідників.

З позиції академічної доброчесності, студенти мають розуміти, що плагіат, копіювання та недоброчесна поведінка є неприйнятними. Викладачі повинні надавати чіткі вказівки стосовно правил написання наукових робіт і вимагати від своїх студентів використовувати власні думки та джерела.

Учасники освітнього процесу, особливо дослідники і викладачі, повинні враховувати етичні аспекти використання штучного інтелекту у своїй роботі.

Останнім часом проблема застосування ШІ в наукових розробках все частіше стає предметом обговорення науковців.

Так, слід погодитись з думкою Матвеевої К, яка вказує, що мовні моделі ШІ можуть видаляти некоректні або недостовірні матеріали, що може призвести до помилкових результатів у наукових дослідженнях та спричинити непорозуміння щодо соціокультурного розвитку загалом. Тому необхідно бути обережними і критичними при використанні таких моделей у наукових дослідженнях [1].

Не менш слушним є зауваження Соделя О. з приводу того, що штучний інтелект не може замінити ключові людські навички, такі як емоційний інтелект, адаптивність і рішення в умовах невизначеності. Використання штучного інтелекту в сфері вищої освіти має потенціал покращити якість навчання і поглибити загальний досвід студентів. ШІ може бути корисним у впровадженні персоналізованого навчання, оцінки та забезпеченні зворотного зв'язку, що допомагає зрозуміти поведінку студентів і залученість до навчання.

Важливо також розглядати етичні аспекти використання штучного інтелекту в сфері вищої освіти, такі як конфіденційність даних, можливі упередженості і потреба в прозорості. Штучний інтелект може розкрити потенціал вищої освіти, проте це вимагає обдуманого підходу до впровадження та урахування його обмежень [2].

Таким чином, саме ці визначені причини обумовлюють необхідність введення правового регулювання у сфері інтелектуальної власності, пов'язаної з об'єктами, що створюються за допомогою штучного інтелекту. Існує нагальна необхідність визначення юридичного статусу штучного інтелекту, потреба у визначенні юридичного статусу об'єктів інтелектуальної власності, створених штучним інтелектом.

Слід зауважити, що ці фактори є основними, проте враховуючи стрімкий та динамічний розвиток технологій штучного інтелекту, існує значно більше підстав для розгляду цього питання.

Список посилань

1. Матвеева К.В. Використання інструментів штучного інтелекту у написанні наукових досліджень: етичний аспект [Електронний ресурс] / К. В. Матвеева // Наукова весна : матеріали XIII Міжнар. наук.-техн. конф. аспірантів та молодих вчених, 02 берез., м. Дніпро : зб. тез. Дніпро : НТУ Дніпровська політехніка, 2023. С. 246–248. URL: https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/163925/Наукова_весна_2023-246-248.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 17.10.2023).

2. Содель О. Потенціал ІІІ у вищій освіті [Електронний ресурс] / Олександр Содель // Національний університет біоресурсів і природокористування України : [сайт]. URL: <https://nubip.edu.ua/node/126807> (дата звернення: 17.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-194>

СКЛАДНИКИ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Толмачова І. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки, психології, початкової освіти
та освітнього менеджменту*

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна*

У сучасному світі дотримання норм академічної доброчесності – обов’язкова вимога до кожної людини, що долучається до певного дослідження. В основу доброчесної діяльності кожного учасника освітнього процесу на будь-якому рівні покладено фундаментальні цінності: чесність, довіру, справедливість, повагу, відповідальність та відвагу до дій («Міжнародний центр академічної доброчесності»).

Одна із спільнот, для якої академічна доброчесність поступово стає особистою та професійною цінністю – майбутні вчителі початкових класів.

Особистісний контекст трактуємо крізь зміст поняття «доброчесність», запропонованого В. Бахрушиним та Є. Ніколаєвим: «Доброчесність – позитивна, необхідна академічному середовищу